

Grimstad, 11.01.2021

Høringsuttalelse – Endringer i ekomloven (lagring av IP-adresser mv.)

Stine Sofies Stiftelse arbeider for en barndom uten vold og overgrep gjennom å forebygge og avdekke vold og seksuelle overgrep mot barn, samt ivareta barnet, deres pårørende og etterlatte. Stiftelsen arbeider mangfoldig med denne tematikken. Vi utvikler konkrete tiltak og arbeider rettspolitisk for å styrke rettsikkerheten til volds- og overgrepsutsatte barn og deres trygge omsorgspersoner. Vårt innspill vil avgrenses til de punkter i høringsnotatet som er av betydningen for denne gruppen.

I høringen om endringer i ekomloven stilles det spørsmål om det bør innføres en plikt for tilbydere av ekomtjenester (internettleverandører) til å lagre IP-adresser, slik at politiet kan få tilgang til IP-adresser for å bekjempe alvorlig kriminalitet. Departementet ber spesielt om høringsinstansenes uttalelse knyttet til strafferammekrav og lagringstid.

Plikt til lagring

Stine Sofies Stiftelse stiller seg bak departementenes forslag om å innføre en plikt for alle internettleverandører til å lagre IP-adresser. Dette er viktig for å kunne innhente informasjon om hvilken abonnent som har benyttet den aktuelle adressen, og potensielt identifisere gjerningsperson(er), men også fornærmede og vitner.

Lagringstid

I dag er internettleverandøren forpliktet til å slette slike data etter 21 dager. Denne korte lagringstiden gjør det vanskelig for politi og påtalemyndighet å etterforske og forebygge alvorlig kriminalitet. Nettovergrep trekkes spesielt frem i høringsnotatet. Departementet foreslår derfor at lagringstiden blir forlenget til enten seks, ni eller tolv måneder. Stiftelsen mener det er viktig å sikre politi og påtalemyndighet tilstrekkelig tid til å etterforske og straffeforfølge personer som begår vold

og overgrep mot barn. Nettovergrepssaker krever omfattende ressurser og er tidkrevende. Vi mener derfor lagringstiden bør settes til 12 måneder.

Vilkår for utlevering

Etter gjeldende rett er det vid adgang til å utlevere opplysninger om tildelte IP-adresser. Unntaket for taushetsplikten gjelder for alle oppgavene politiet utfører, og utlevering til bruk i etterforskningsøyemed krever heller ikke at den straffbare handlingen er av en viss alvorlighet. Etersom lagringstiden nå foreslås utvidet, mener departementene at vilkårene for utlevering av opplysninger som skal lagres, bør strammes inn for å ivareta kravet om proporsjonalitet etter grunnloven, EMK og kommunikasjonsdirektivet. Departementet mener det bør stilles krav om at kriminaliteten må være av en viss alvorlighetsgrad. Det pekes på at det mest formålstjenlige vil være at reglene om utlevering som utgangspunkt knyttes opp mot et generelt strafferammekrav, eventuelt i kombinasjon med nærmere bestemte straffebed.

Stiftelsen er opptatt av at etterforskningen av saker som gjelder vold og overgrep mot barn, ikke skal forhindres av de nye reglene. Derfor mener vi et strafferammekrav på minimum ett års fengsel må innføres. Vi viser til at flere bestemmelser i straffeloven som gjelder vold og seksuelle overgrep mot barn har en strafferamme på et års fengsel, eksempelvis straffeloven § 305 om seksuelt krenkende atferd ovenfor barn under 16 år, § 306 om grooming og § 271 om kroppskrenkelse (som ofte benyttes istedenfor familievoldsbestemmelsen, straffeloven § 282). Selv om strafferammen er lav, oppleves de straffbare handlingene like fullt som svært alvorlige for de barna og familiene som rammes av dem.

Departementene kommer med en viktig presisering vedrørende nødvendighetsvilkåret. «Kravet til at det skal være *nødvendig* å utlevere opplysningene til politiet for å oppnå de nevnte formålene, kan ikke tolkes så strengt at utleveringen må være den eneste løsningen».¹ Stiftelsen mener det er viktig å presisere dette enten i lovs eller forskriftsform slik at det ikke oppstår usikkerhet knyttet til terskelen for når utlevering anses rettmessig sett opp mot det strenge kravet til proporsjonalitet etter både intern og internasjonal rett.

Departementene mener videre at det ikke er nødvendig med forhåndsgodkjenning av domstol eller Nasjonal kommunikasjonsmyndighet for hver enkelt utlevering. Stiftelsen stiller seg bak dette. Vi frykter at innføringen av en slik prosessuell garanti vil trenere etterforskningen i saken.

¹ Høringsnotatets s. 35.

Departementene problematiserer videre om opplysninger om IP-adresser også skal kunne benyttes i sivile saker. Det fremheves blant annet at det vil kunne føre for langt dersom den som er utsatt for krenkelsen, blir avskåret fra å kunne benytte opplysninger om IP-adresser for å kunne forfølge erstatningsrettslige eller andre sivilrettslige krav. I saker som gjelder vold eller overgrep mot barn, forekommer det at gjerningspersonen blir frikjent strafferettslig, men at saken likevel følges opp i det sivilrettslige sporet, eksempelvis erstatningsrettslig eller gjennom påfølgende foreldretvistsaker. Stiftelsen mener det bør være adgang til å benytte informasjon som er samlet inn gjennom utlevering av IP-adresser i slike saker, under de begrensninger som ellers følger av tvistelovens bestemmelser om bevisforbud og unntak fra dette. At det åpnes for utlevering også i sivile saker, blir svært viktig dersom forslagene om ny voldsoffererstatningslov² mot formodning skulle bli vedtatt. Her stilles det blant annet krav om dom i erstatningssak for at voldsutsatte skal kunne tilkjennes voldsoffererstatning, et forslag som stiftelsen for øvrig er sterkt imot.³ Det vil i så tilfelle være av stor betydning at bevismateriale som stammer fra IP-adresser og abonnent data kan benyttes som bevis i erstatningssaken.

Med vennlig hilsen

Ada Sofie Austegard

Generalsekretær

Stine Sofies Stiftelse

Malin Albrechtsen van der Hagen

Juridisk rådgiver

Stine Sofies Stiftelse

² [Høring – Ny lov om erstatning fra staten til voldsutsatte](#)

³ [Høringsuttalelse fra Stine Sofies Stiftelse om ny lov om erstatning fra staten til voldsutsatte](#), punkt 8, s 6-7.